

ביטול אג"ח מיועדות והשלכות הלכתיות

לפני ביטול אג"ח מיועדות, כ-30% מכספי החיסכון הפנסיוני של העמיתים הושקעו באג"ח מיועדות עם תשואה מובטחת של 4.86% בשנה.

אג"ח מיועדות הוא אג"ח מדינה, שהשקעה בו נחשבה בטוחה ויציבה, ולא עוררה חששות הלכתיים משמעותיים.

עם ביטול האג"ח, הכספים שהיו מושקעים במסלול המובטח עברו להשקעות בשוק ההון, ללא הבטחה לתשואה קבועה.

השקעה לפי מדיניות הקרן הגדולה

החוק מחייב כעת ש-30% מכספי החיסכון יושקעו לפי מדיניות ההשקעה של המסלול הגדול ביותר בקרן הפנסיה.

זהו שינוי מהותי, שכן הכספים שהיו בעבר מוגנים במסגרת ההלוואות המובטחות באג"ח מיועדות, מושקעים כעת במגוון נכסים בשוק ההון, בהתאם למסלול ההשקעה הפופולרי ביותר של הקרן.

מה קורה אם הקרן לא השיגה תשואה?

במקרה שבו קרן הפנסיה אינה מצליחה להשיג את התשואה הצפויה, המדינה מתערבת ומשלימה את התשואה עד לגובה של 5% מהתשואות על אותם 30% מהכספים.

כך המדינה מנסה להבטיח רשת ביטחון מסוימת לעמיתים, אף שהתשואה אינה מובטחת באופן מוחלט כפי שהיה בעבר עם אג"ח מיועדות.

אחריות המדינה כהיתר הלכתי להשקעות ללא כשרות בפנסיה

נכון להיום, בכל מסלולי הפנסיה המפוקחים מבחינה הלכתית, כ-30% מההפרשות לפנסיה מושקעות במסלולים שאינם עומדים בתנאי הכשרות המלאה.

ההיתר המרכזי שעליו מסתמכים להתיר מצב זה נובע מאחריות המדינה להבטחת רווח מינימלי על ההשקעות, כפי שנלמד משולחן ערוך, יורה דעה, הלכות ריבית סימן קס"ח-קסט, סעיף כ"א.

עיקרון זה משמש כתשתית לפסיקה המתירה את ההשקעות במסגרת זו, בהסתמך על מעורבות המדינה.

כשרות הקרנות חיסכון פנסיוניים

נכון להיום, קיימים מסלולי כשרות רבים עבור קרנות פנסיה, קופות גמל וקרנות השתלמות, המותאמים במיוחד לציבור החרדי.

מסלולים אלו נועדו להבטיח כי ההשקעות יבוצעו בהתאם להלכה, תוך שמירה על הימנעות מחששות הלכתיים בנושאי ריבית והשקעות באפיקים בעייתיים.

הרכב קרנות החיסכון הפנסיוניות

קרנות החיסכון הפנסיוניות מורכבות משני סוגי מוצרים:

- א. הלוואות – הלוואות לעמיתים, אג"ח וכו
- ב. מניות.

בעניין המניות, כבר הרחבנו לעיל כי גדולי ישראל נחלקו בנושא, אך רובם המכריעה הקלו.

בנוגע להלוואות, רוב בתי ההשקעות כיום פועלים במסגרת היתר עיסקא כללי, הכולל גם את חברות הבת, הנאמנים, השליחים ובאי כוחם – כולם כלולים בנוסח ההיתר.

התחייבות מנהל הקרן לפעול במסגרת היתר עיסקא

לפיכך, גם לסוברים שמנהל הקרן משמש כשליח של העמיתים והם הבעלים על הנכסים, המנהל מחויב לפעול במסגרת היתר עיסקא, כפי שכל שליח מחויב לפעול בשם בעליו.

ואפילו אם נניח שהשליח פעל בניגוד לדעת שולחו, שליחותו בטלה ואין לפעולותיו תוקף (כמבואר בחושן משפט, הלכות שלוחין, סימן קפ"ב, סעיף ב').

התחייבות בתי ההשקעות לתיקון השקעות בעייתיות.

יתר על כן, ישנם בתי השקעות שחתמו על מסמכים המבטיחים שאם הושקעו כספי העמיתים באפיקים העלולים לעורר חשש איסור, החברה תתקן את ההשקעה ותפצה את העמיתים בנכסים שאין בהם חשש איסור.

מעבר לכך, כבר הזכרנו לעיל בעניין קרנות כי השקעה בקרנות פנסיה או בקרנות השקעה מותרת, שכן כוונתו של המשקיע אינה אלא לרווח והפסד, ואינו נחשב כשותף בנכסים עצמם ולכן אינו מוגדר כמלווה.

סיכום

על כן, אין כל חשש הלכתי מהשקעות והלוואות בקרנות חיסכון פנסיוניות, אפילו לדעת המחמירים.

למסקנה, אין צורך בתעודת כשרות על קרנות פנסיה, קופות גמל או קרנות השתלמות.

עמדת הגרי"ש אלישיב זצ"ל:

כתב הגרמ"מ שפרן שליט"א (קובץ הישר והטוב חלק יד עמודים מב, מג): "ובאחרונה עמדו כמה עסקנים ועוררו שאסור להחזיק כספים בקרנות פנסיה לא מבוקרות, ולכן ראו צורך להקים קרנות כשרות המתנהלות עפ"י ההלכה, וידעתי נאמנה שכאשר הציעו את הדברים לפני הגרי"ש אלישיב זצ"ל שלל את החשש באיסור זה."